

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice šte. 16.

Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:

Šeststopna peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano
v upravnistvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
60 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja

za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 2 gl.
60 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

Štev. 69.

V Ljubljani v sredo, 21. maja 1884.

Tečaj I.

Cesarski prestolni govor v Budimpešti.

Potekla je ogerskim zastopnikom triletna doba, povsod po ozemlju krone sv. Štefana se snujejo priprave za nove volilne boje, predsednik poslanske zbornice se je uže poslovil od poslancev, in včeraj je presvetli naš vladar s prestolnim govorom slovesno zaključil državni zbor prekolitvanske državne polovice. Na drugem mestu smo priobčili svojim čitateljem cesarsko izjavo, tu nimamo druge naloge, nego da njih pozornost obračamo na misli voditeljice pomenljive enuncijacije.

In kot take vodilne misli moramo poudarjati dvoje: naglašanje ustavnega stališča in radostno priznanje prijateljskih razmer do sosednih držav.

Ne dá se tajiti, da sedanji položaj evropske politike ne ugaja posebno ustavnemu življenju. Oboroženi od nog do glave si stojé države in narodi nasproti, vse sile so napete, to upliva zopet na notranjo politiko in prilika je prevabljava, da ne bi jeden ali drugi državnik poskušal, osvojiti sebi in osrednjemu oblastvu v prid nekoliko onih pravic, katere sicer pripadajo narodom in njihovim zakonito izvoljenim zastopom. V Avstriji, hvala Bogu, se nam tega ni bati, kajti visoko nad burnim protivjem posameznih narodov, nad malo izbiranimi napadi posameznih političnih strank, stoluje našega ustavnega prava najodličnejši varuh, naš cesar, konstitucionalni vladar *par excellence*. Ta v sedanjem času izredna lastnost razodeva se tudi v onih toplih besedah, s kojimi je naš vladar naglašal tisučletno ogersko ustavo in pohvalno omenjal ogerskega naroda udanost do njegove avitične ustave. In ta odstavek ni brez posebnega pomena. Baš na Ogorskem se pripravljaja sedaj sprememba v položaji srbskega in rumunskega plemena, njih zastopniki se hočejo sprijazniti z državnoopravno podlogo ogerske državne celote, proti temu, da se jim vestno, vestneje

nego do sedaj, spolnuje in spoštuje njih po isti ustavi zajamčeno narodno pravo. Odločnost, s kojo se s prestola poudarja ogerska ustava, bode uplivala na nemadbarske narodnosti v deželah ogerske krone, razpršiti se bodo morale marsikateri sanjarije, ki v sedanjih razmerah niso izpeljive. Uplivala pa bode morda — vsaj nadejati se smemo tega — tudi na vročokrvne Madjare, kateri kot vladujoči narod čestokrat žalijo svojih sodelancev zakonite narodne pravice ter se ravnaajo po brezobzirnem načelu: „*La force prime le droit*“ — sila zatira pravico.

Tudi na ozemlju bratovskega nam hrvatskega naroda se utegnejo občutiti posledice cesarske izjave. „Stranka prava“, ona prečudna zmes samopašnih koristolovcev in kratkovidnih sanjarjev, katera s svojo surovostjo slovanskemu imenu nečast dela pred izobraženim svetom, zgubila bode agitacijsko sredstvo, s katerim je sleparila nevedno množico, nado namreč, da so njih aspiracije mogočne pokrovitelje našle v merodajnih krogih dunajskega dvora. In ako se je v zadnjih dneh zljubilo ogerski regnikolarni deputaciji, prav po nepotrebnem, baš pred ogerskimi volitvami in hrvatskim saborom vznemirjati duhove z enostranskim F alko v im poročilom o reškem vprašanju, s predlogi, neutemeljenimi glede zgodovinskega prava in teritorialnih razmer, razburiti občutljive Hrvate, našli bodejo naši bratje onstran Kolpe nekoliko tolažbe tudi v cesarskem prestolnem govoru. Po jasnih besedah hrvatsko-ogerske nagodbe se reško vprašanje ne dá rešiti jednostransko, brez privoljenja hrvatskega deželnega zbora. Tudi ta določba je bistveni del ogerske ustave, in nikdar ne bode dopustil najvišji varuh ustavnih pravic avstrijsko-ogerske države, da brezobzirna samovoljnost katerega koli naroda z nogami gazi ustavno pravo.

S posebnim veseljem pa smo čuli iz cesarskih ust radostno potrdilo, da je staročastna habsburška monarhija v najlepšem soglasju z vsemi svojimi sosedi. In v istini, po-

litično obzorje je čisto, kakor uže dolgo ne. Jasno, kakor podnebje solnčnatega majnega dneva se razprostira nad nami svetovni mir, z nobene strani se ne vzdigujejo sovražni oblaki. Z Nemčijo nas veže tesno prijateljstvo in nobena politična stranka obeh državnih polovic ni nepredvidna dovelj, zaganjati se v tega zaveznika. Rusija nam je z nova dokazala svoje stare simpatije, potovanje našega prestolonaslednika po balkanskem poluotoku pa nas je osvedočilo, da se mlade države, ki so vzrastle na razvalinah turškega cesarstva, približujejo mogočnemu avstrijskemu sosedu. Egiptovsko vprašanje, jedino, ki bi moglo sedaj nekoliko motiti lepe harmonije, rešilo se bode povoljno po mednarodnih dogovorih. In ako si ogledamo kurzne cene naših in ogerskih državnih papirjev, glasne te svedoke množčnega se državnega kredita, ako si ogledamo žitorodnega polja valovito klasje, mehko se zibajoče v pomladanskem pihlaju, katero obeta bogato žetvo našemu ratarju, vznbuja se nam v srcih vesela nada, da se bodo utrujeni evropski narodi še precej časa mogli radovati zaželenega miru. In v tem prepričanju nas potrdi cesarski prestolni govor v Budimpešti.

Avstrijska državna ideja in Poljaci.

Bridka resnica je, da se politična borba v Avstriji ni še dvignila nad najprimitivnejšo stopinjo in da je zmiraj še možno, zaplesti vprašanje brezpogojne kongruence, teženj in namer posameznih narodnostij z državnim pojmom. Bridko je to radi tega, ker bi se bistre glave vsaj v tej točki uže bile mogle zjediniti, da ima vsaka narodnost poklic svoj v najširjem smislu iskati in vršiti v Avstriji, in da izven državne sfere nijedna od njih nima opravičenega obstanka. Resnica je tudi, da vse narodnosti odločno priznavajo in pri vsaki priliki naglašajo vrhovno gospodstvo avstrijske

nulih stoletjih s železnimi žilami trgal iz nastavljenih pastij, očeviden dokaz temu je to, da se je kljubu vsemu zatiranju ohranil do današnjega dne.

Pred 40 leti vel je po naši ožji slovenski domovini, po Kranjskem, pač čilejši, bistrejši duh. Baš tisti čas, ko je ustanovil Bleiweis „Novice“, kar se hoče nekaj več reči, kakor če se prične izdajati danes kak efemeran listič, ustanovili so iskreni rodoljubi leta 1844 „Zgodovinsko društvo za Kranjsko“, ki se baš današnje dni razpušča. Zaduščeno je sicer uže davno, zaduščil ga je nesrečni politični razpor ne danes, ampak uže prej ko pred enim desetletjem. Misel za ustanovljenje tega društva rodila se je v glavi jednega najizvrstnejših avstrijskih princev, navojvode Ivana. Štajarska, Koroška in Kranjska naj bi si osnovala vsaka po jedno zgodovinsko društvo, čegar centralno vodstvo naj bi imelo v Gradci svoj sedež. Med ustanovitelji teh društev nahajamo imena najboljšega glasu. Kdor je čutil le količkaj sposobnosti v sebi pripomoči, da se toliko zanemarjena zgodovina kranjska osvetli, pristopil ni le društvu, ampak ga podpiral tudi s peresom na to ali uno stran. Nek

Listek.

Zgodovinsko društvo za Kranjsko.

Mlačnost, s katero zanemarjamo Slovenci svojo domačo zgodovino in zgodovinske preiskave, označi pač najbolje to, da se baš v današnjih dneh razpušča 40 let staro „Zgodovinsko društvo za Kranjsko.“ Vodo bi nosil v Savo, če bi človek dokazoval velikanski pomen zgodovine za vsak izobražen narod, saj vstopajo narodi še le z prvimi ohranjenimi poročili o svoji minulosti v kolobar zgodovinskih in kulturnih narodov, in še Timurlenk si ni pridobil svoje krvave slave s svojimi divjimi poboji, ampak le vsled tega, da so jih evropski narodi zabilježili.

Seveda pak so se uže čuli pogostokrat glasovi, da je zgodovina naša jako uborna in tako skromna, da skoraj nimamo nikake zgodovine in da se človek težko uname za njeno raziskovanje, ker je prepričan, da rezultati ne bodo v nikaki primeri z obilnim trudom nje-

govim. Res je, klasična tla, na katerih bi se bile vojske kakor pri Salamini in Kanah, ali v Lombardiji in Veneciji, kjer je ni pedi zemlje dva- ali trikrat pognojene z človeško krvjo, taka klasična tla naše slovenske pokrajine niso, toda tisti časi, ko se je mislilo, da delajo le krvave vojske in dolga vrsta kraljev in cesarjev zgodovino kacega naroda, so uže davno prošli. Narodni življ, narodov duh, dejal bi psihologija njegova, njegovi napori in njegova prizadevanja, njegove posebnosti in raznovrstna pota, po katerih se je pomikal do svojega cilja, le to so predmeti, v katere se zatapljajo moderni zgodovinarji. Kulturni moment zavzema ali je že zavzel v zgodovinski stroki prvo mesto, pri nas pak je še vedno razširjena misel, da so turške vojske, morebiti še benečanske in francoske jedini slučaj, s katerimi se more napolniti knjiga slovenske zgodovine. A naj poskusi kdo sestaviti kulturno zgodovino! Upoznal bo, da mu manjka zató skoro vse gradivo. Res je skromna naša zgodovina, a še to poznamo jako jako malo. Kaj je mislil, kaj želel, kako je živel naš narod v prejšnjih stoletjih, o tem nimamo skoro nobenega znanja. Da pak se je ta mali narod slovenski v mi-

državne ideje, posebno pa Slovani v naši monarhiji gledajo na to, da rod svoj in njegovo politično življenje podrejuje potrebam države. Da se ta naravna težnja, ki vse narode širne države vodi k jednemu in istemu cilju, še vedno sumnjiči in potemnjuje, temu vzrok je tendencijozno tolmačenje notranje politike avstrijske od strani nemško-liberalne stranke. Ta stranka želi ekskluziven položaj za-se, no okolnosti potisnile so jo tako daleč nazaj, da se mora v svoji argumentaciji poslužiti sumnjičenja in obrekovanja, ako sploh hoče še koga preveriti o svojem izključljivem poklicu, da ona sama ima zastopati državno idejo. Danes, ko nemško-liberalna stranka bolj nego kedaj zastoni svoje sile v borbi proti opravičenemu stanju naše notranje politike, danes ji je to sumnjičenje lojalitete slovenskih rodov zadnji argument in ne sramuje se, poslužiti se ga prav pogostoma.

Med slovanskimi narodnostmi podtika se posebno Poljakom tak neplemenit čut, in znana pravda imenitnega poljskega književnika Krasszowskega daje raznim krivim prorokom zopet priljubljeni povod, sumnjičiti narod poljski sploh radi nelojalnosti in hrepnenja po stvorjenji nezavisne lastne države.

Poljaki imajo nesrečno zgodovinsko prošlost in naravno je, da pri kaki politični diskusiji ne morejo izpregovoriti ni besedice, neomenivši velike preteklosti svoje. Razven tega dogaja se v Nemčiji in v Ruski marsikaj, kar v srcu poljskega naroda vzbuja spomine, ki so pa v okviru avstrijsko-poljskih teženj po vsem nenevarne in brez vsakega političnega pomena. A čisto jim se ogniti Poljaku skoraj ni mogoče. Take spomine proglašajo naši nemško-liberalni nasprotniki *more solito* kot veleizdajne in nevarne avstrijski državi.

Avstrijski Slovani pač nimajo vzroka, izogibati se vprašanjem, katera se tičejo njihove narodnosti, bodi si v političnem, bodi si v narodnem oziru; ni jim treba molčati niti gledé poljskega vprašanja. Slovani avstrijski ne skrivajo svoje pietete nasproti poljskemu vprašanju, in pripravljeni so, to pieteto s stališča svoje solidarnosti tudi zastopati; oni zamorejo to storiti, da si ravno kratkovidna politika nemških liberalcev ne zamore najti zveze med težnjami ostalih Slovanov in narodno samosvestjo Poljakov. Ideja slavne Poljske ostala bode tako dolgo najvišji vzor poljskega naroda, dokler bode sploh obstal narod in patrijotizem poljski. To je vprašanje značaja, kateremu se ne sme izneveriti nijeden sin poljskega naroda.

Poljakom ne zamore se zameriti niti to, da čvrsto verujejo, da se bode stara slava njihova obnovila. Tudi je lahko umeti in bila bi tužna prikazen, ako bi sinovi nekdanj tako velikega naroda lehkomišljeno prezirali to njihovo čast zadevajočo točko. Vsakdo, kdor ljubi svoj rod in kdor je pripravljen do-

prinašati žrtve za njegov politični poklic, priznati mora poljsko domoljubje. Poljaci imajo v tem oziru po vsem izimen položaj med narodi evropskimi, položaj, o čegar pravem pomenu pa nikdo ne dvoji.

Obnovljenje Poljske je ideal, a tri velesile porok so nam, da se ta ideal ne bode nikdar vresničil, da je torej po polnem nenevaren. Politično-historične formacije usodepolnega stoletja uničile so tudi zadnje nade, da bi se komu moglo posrečiti, s sredstvi politike izrezati nekdanje dele poljske države iz telesa najmočnejših držav ter vstvoriti med njimi prostora za obnovljeno poljsko kraljestvo. Da se prouzroči tak prevrat v korist poljskega življa, trebalo bi pač stoletnega političnega delovanja izvedenih in prosvetljenih državnikov, kajti politična formacija, ki je Poljsko raztrgala in razdelila, je pač najtrajnejša in najčvrstejša vstvoritev novejših povestnice. Tega si gotovo Poljaki sami ne prikrivajo, in ravno težnje avstrijskih Poljakov kažejo nam, kako se ima tolmačiti zgodovinska fraza: „Poljska še ni izginila!“

Poljska je in ostane duševna velesila, in nijeden historični poraz ni v stanu ugasniti luči, katera obseva narodni duh v vseh strokah človeškega umovanja. Poljska umetnost, književnost in znanost je velesila v duševnem svetu, čeravno so se tudi te stroke morale umakniti z domačih tal, s krvjo napojenih; dolgo cvela je poljska umetnost in znanost le na tuji zemlji, v Londonu, Parizu našla je varno zavetje.

To se je bitno spremenilo in se bode še bolj. In to je točka, ki poljski patrijotizem v najširjem obsegu brez ozira na meje spaja z avstrijsko državno idejo. Ta državna ideja dovoljuje Poljakom, da se na odločenem terišču politično in narodno organizujejo, in njih narodna politika teži le za tem, da življu poljskemu pribori duševno domovino. V Avstriji stoji pleme poljsko na čvrstih tleh ter ima političen poklic v državnem okviru. Da se pa ta poklic tudi izvrši, mora živeti poljski po polnem razviti individualiteto svojo na duševnem in političnem polji; a to more se zgoditi le tedaj, ako se Poljaki poleg ostalih avstrijskih Slovanov postavijo na avstrijsko stališče. To je realna točka poljske politike, in odnošaji Poljakov nasproti ostalim narodom monarhije pričajo nam jasno, da Poljska nima družih tendencij, nego da vrši svojo nalogo. —gl—.

Kranjsko ljudsko šolstvo.

IV.

Trdili smo, da kranjsko šolstvo napreduje. Pred seboj imamo podatke o stanju ljudskega šolstva na Kranjskem od sledečih let:

Leto	Število šol	Število učiteljskega osebja	Število za šolo sposobnih otrok	Število šolo obiskajočih otrok
1851	105	173	57629	12296
1860	238	258	52554	30063
1870	247	356	58426	32016
1881	261	426	54471	43476

Število šol v l. 1881, pravi „Uč. Tovariš“, ni posebno veliko, toda število razredov in učiteljev (426) pa kaže, da se je morebiti v dobi novih šolskih postav na Kranjskem kacic 80 do 100 razredov otvorilo in število obiskajočih se je za kacic 11000 pomnožilo.

Napredovalo je torej tudi kranjsko ljudsko šolstvo; vendar so sosedne dežele v marsikaterem oziru še večji korak storile. Štajerska, zlasti pa Koroška, ste nas gotovo prekosili, in Primorska (osobito Gorjsko) gotovo ni za nami zaostala. O Koroški vem izvestno, da ima večje število šol in učiteljev, dasi dežela ni večja od Kranjske ter broji 130000 manj prebivalcev. Še čaka torej obilo truda domoljubov in šolskih prijateljev; kajti pripraviti nam je v bodočih letih naše šolstvo še na dosta višjo stopinjo. Doseči moramo, da bode prej ali slej vsa za šolo sposobna mladina tudi v šolo hodila, kakor mora tudi slehern davkoplačevalec brez izjeme šolske prilike plačevati.

Vsaj mora v takih krajih, kjer šole ni, zavednega kmeta bridko peči, da je primoran tudi k šolstvu pripomagati s svojimi krajevarji, čeravno nima prilike, da bi tudi svoje otroke mogel v šolo pošiljati. Kjer koli se torej ponuja prilika, skrbimo, da se nam bode število šolo obiskajočih učencev od dné do dné pomnoževalo, potem utegnemo tudi na Kranjskem enkrat dočakati (vsaj naši otroci ali unuki), da se bode reklo, tako kakor po družih avstrijskih deželah, da od 100 za šolo godnih otrok obiskuje jih šolo 97%, 98%, 99% ali celo 100%.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

V državnem zboru odgovoril je včeraj ministerski predsednik grof Taaffe na interpelacijo poslanca Koppa in drugov v zadevi dunajskega živinskega sejma. Grof Taaffe razložil je uzroke, ki so napotili vlado, da pospeši reformo živinskega sejma ter je odločno zagovarjal potrebo in koristnost storjenih korakov; ostro zavračal je na dalje ministerski predsednik napade Koppove interpelacije ter posebno protestiral proti temu, da bi bila vlada s svojim postopanjem oškodovala ugled naše državne polovice. Odgovor ministrov sprejela je zborova večina z odobravanjem na

dobro zrnice. In tako se godi pač še mnogo- kje po Kranjskem, a ni je žive duše, ki bi rešila te dragocenosti pogina.

Tacega dela poprijelo se je nekdanje historično društvo z vso marljivostjo ter razdelilo v ta namen vso Kranjsko v več okrajev ter imenovalo za nje po jednega ali več mandatarjev, ki naj bi preiskali arhive svojega okraja, zbirali stare listine ter skupovali redke dragocene knjige, tikajoče se domače zgodovine v katerem oziru koli, naj so li slovenske ali nemške, ker društvo hotelo si je osnovati knjižnico, v kateri bi se nahajale vse na Kranjskem tiskane ali Kranjsko zadevajoče knjige. Celo za slovensko literarno zgodovino nabiralo je gradivo. Po dve uri na dan bili so udom odprti prostori historičnega društva in bila jim je pristopna vsa tvarina, bodi si tiskana, bodi si pisana. Vrh tega pak so se shajali redno k mesečnim zborovanjem ter z različnim predavanjem pospeševali historične študije. Koliko zgodovinskega gradiva se je nakupičilo v 22 letnikih *Mittheilungen*, dokazuje pač najbolj slučaj, da so še danes jeden najvažnejših virov.

poseben duh polastil se je kranjske inteligence. Zagomazelo je, kakor v panju, ko spomladansko solnce zopet živo vnanj posije. Brez razločka brskali so po zaprašenih arhivih in starih podrtijah posvetnjaki in duhovni, tujci in domačini. Razločka med Slovenci in Nemci takrat še ni bilo. Združenimi močmi delali so vneti domoljubi v prosepah zgodovine in uže tekem prvega leta 1844 poslalo se je društvu 300 listin, mimo obilo drugega pripomočnega zgodovinskega gradiva. Ker pak so se mimo tega oglašali udje tudi z lastnimi proizvodi, sklenilo se je uže 1845. leta izdajati poseben organ, v katerem naj bi se mimo arhivalične tvarine objavljali tudi taki sestavki. Prvi list izšel je z novim letom 1846 pod imenom: „*Mittheilungen des histor. Vereines für Krain.*“ List izhajal je do leta 1868. Tu se nahajajo sestavki različnih rodoljubov.

Kdor je imel le količkaj imena med slovensko inteligenco, njegovega imena gotovo ne iščemo zastoni v *Mittheilungen*. Društvo stavilo si je nalog, zbirati gradivo za sestavo kranjske zgodovine ter v ta namen preiskati vse kranjske arhive, in sicer naj bi se z zbi-

ranjem in preiskavanjem pričelo, kakor urno mogoče, kajti od vseh stranij so prihajala poročila, kako barbarsko se uničujejo časi najvažnejše listine. Nekemu ljubljanskemu trgovcu s staro šaro prestregel je ta in oni ud historičnega društva marsikak važen dokument, ki ga je iztaknil med papirjem, prodanim na vago. Kdo se je brigal poprej za tako staro šaro! In tudi danes se ne godi boljše. Pripovedovalo se mi je, da se je dobilo iz nečega kranjskega, jako bogatega arhiva zvunaj Ljubljane cele jerbase arhivalnih listin na posodo in v pregled, ne da bi bilo treba podpisati kak recept in ne da bi te bil pozneje kdo vprašal, ali si jih vrnil ali ne. V Zatičini zavijajo baje branjevci še sedaj drobnarije v listine, kojih bi pač marsikatera bila važen kamen pri zgradbi kranjske zgodovine. Nedavno prepiral sem se sam, da se nahajajo stare listine v necem kraju kamniškega okraja še tako obilo raztrošene tu in tam, da jih prinašajo kmetski ljudje ondotnim trgovcem in branjevcem na vago na prodaj. Razume se samo ob sebi, da vse niso dragocene, a med obilico plev je gotovo tudi kako

znanje ter odbila z 130 proti 114 glasovi predlog, naj se o interpelaciji začne diskusija.

Poročali smo uže včeraj, da je „česki klub“ o priliki volitev v delegacije sklenil, ponuditi kompromis nemškimi poslancem iz Češke. V včerajšnji seji pak so nemški poslanci zaključili, da ne sprejmejo kompromisa. Volili se bodo torej za Češko v delegacije samo Čehi. Štajerski poslanci volili bodo v delegacije poslanca grofa Attemsja in Poša. Na Slovence — kakor je uže navada — se ne bode jemal ozir.

Ogerski državni zbor zaključil se je včeraj s prestolnim govorom, o katerem sprejemo na drugem mestu. V zbornici poslancev predlagal je Madarasz, naj se po prestolnem govoru skliče še jedna seja, da bode zbor mogel tako rekoč izreči svoj sod o prestolnem govoru. Zbor se vé da ni sprejel tega čudnega predloga.

V zasedenih provincijah znižala se bode vojska za štiri bataljone. Ker se bode tudi zmanjšalo moštvo detaširanih bataljonov, reducirala se bo vojska skupno za 5000 mož, tako da ostane v Bosni in Hercegovini še 30000 mož.

Tu je dežele.

Pruski deželni zbor zaključil je včeraj svoje zborovanje. 20. novembra lanskega leta otvorila se je sesija z velikimi nadami; sedaj, čez šest mesecev, zaključil je zbor svojo sesijo, ki je ostala po polnem brezuspešna. Proračun, eksproprijacija železnic in provincijalni red, — to je ves plod zaključene sesije pruskega deželnega zbora.

Ruski „Pravitelstvennij Vjestnik“ priobčuje cesarski manifest, ki razglasa, da je cesarjevič postal polnoleten in da je prisegel, verno služiti cesarju in domovini.

Gladstone izjavil je o priliki odgovora na interpelacijo nekega poslanca, da se Angleška še vedno drži programa, ki se je prvotno določil za egiptovsko konferenco. Francoska da je sicer predložila, naj se ta program razširi, da pa do sedaj dogovori še niso dovršeni.

Knez Nikola črnogorski potuje po svoji kneževini, da se preveri o stanju državne uprave.

Iz Niša se poroča, da je srbski vladi v skupščini velika večina zagotovljena. Kralj Milan bil je o svojem prihodu v Niš sijajno sprejet ter ostane tam do konca skupščinske sesije.

Dopisi.

Z Notranjskega, 19. maja. (Izv. dop.) Redko le dojde Vam v cenjeni Vaš list dopis z Notranjskega in skoro da bi nemisleče občinstvo bilo mnenja, da smo tu pri nas po polnem odreveneli, se utopili v letargiji ali pa da so nas prepluli ljubljanskega „radikalizma“ in prisiljenega „Slovan“-stva pogubni valovi. A očitno moram izpovedati — da je jedin

Toda to tako veselo gibanje na historičnem polji jelo je s političnim razporom bolj in bolj pojemati, in z 1868. l. jenjale so *Mittheilungen* izhajati. Nekdaj tako koristno društvo dalo je leta 1873, ako se ne motim, poslednji znak svojega bitja od sebe s tem, da je poslednjič sprejelo pač uže redke letne doneske svojih ne še odpalih udov. In kdo se briga sedaj za historično vedo na Kranjskem. Kako redko izide kak članek, sestavljen na arhivalniški podlagi. Listov in lističev slovenskih imamo malo da ne dva tucata, a kako redki so zgodovinski sestavki. Saj so „prehoparni“, kar je po polnem razumljivo, kajti uredniki morajo skrbeti za tvarino, ki ugaja naročnikom. Celo „Matica Slovenska“ ne more ravnati drugače. Jedin list, ki goji domačo zgodovino, je Schumi-jev „Archiv“. In kakovo priznanje žanje za svoj hvalevredni trud? Občinstvo, recimo inteligenca, drži se po polnem apatično, list piše sam, in skoraj ni drugače, da ga bo moral kmalu tudi sam čitati. Vrh tega pak — da si tudi pripoznam prizadevanje njegovo v popolni meri — je trud jednega samega človeka, in naj bi bil še tolik v

zvrok temu molčanju v tem, da nas je sram, da smo se kedaj vabljivim in mnogoobetajočim besedam zapeljati dali! Toda Notranjska zdaj res žaluje, se sramuje nekdanje kratkovidnosti svoje, a pri tem napreduje, izpoznavajo „narodne močve“ ter otresti si jih bode skušala, otresla jih bode, in prav v kratkem.

Ljudstvo je jelo izpoznavati, koliko ima pričakovati in vé, koliko je dobilo od svojih zastopnikov, in pri volitvah prihodnjih bode Notranjska odločno glasovala za kandidata, ki se ne bode pečal le z patetičnim deklamovanjem o „miru in spravi“, ki ne bode gojil nepotrebnega prepira z vlado! — Poročalo se je uže, kako energično in blagodejno postopa naš novi glavar grof Pace. Ljudje ne morejo gospoda prehvaliti, ki je uže toliko napak odpravil med ljudstvom, marsikatera rana se je uže zacelila in mnogo se je zboljšalo zlasti gledé žganjepitja, kar nam glavári ljudomili g. grof Pace.

Ideje, katere zastopa Vaš list, vdobile so si pri nas povsod prijateljev; zategadel se je pa list tudi hitro razširil, kajti skoro ni tu male vasi, ki bi ga ne čitala, in na ne veliko neko tukajšnjo pošto dohaja dvanajstkrat toliko eksemplarov „Ljublj. Lista“ kakor nekega družega dnevnika. In vem, da se bode v kratkem oglasilo še več naročnikov.

Poročal bi rad o zanimljivih novicah, če tudi o pretepih in pobojih, a tudi ti slednji se pri nas zdaj — in koliko jih je bilo časih! — ne dogajajo več, odkar se strogo pazi na gostilne in žganjarije. Tako je prav, in to je „radikalno“ sredstvo!

Razne vesti.

— (Ostrupljenje s plinom.) Te dni se je na Dunaji pripetila velika nesreča. V sobi, kjer ste spali dve dekli, je bila odprta cev plinove svetilnice, katero ste dekleti pozabili zvečer zapreti. Po noči je plin napolnil sobo in jedna izmed deklet je bila uže mrtva, ko je prišla zjutraj gosposinja posle klicat; druga pa je tudi v veliki nevarnosti in ni gotovo, če bode okrevala. Zopet nov dokaz, kako je treba s plinom previdno ravnati!

— (Zastrupljenje.) Posestnika Martin in Ema Tojnka iz Tinjskega pri Šmartnem na Spodnjem Štajerskem sta morala vsled pogodbe starega sorodnika Miho Tojnkota rediti do smrti. A primanjkanje rodilo je v obeh sklep, znebiti se neprijetnega jedca. Primešala sta mu v jed zribane arzenike — in res je ubožec kmalu poginil v strašnih mukah. Morilca so uže prijeli in odgnali v Celje.

— (Hitri sod v Sarajevu.) Glasoviti ropar Arnavtović, za čegar glavo je bila vlada razpisala darilo 100 cekinov, bil je pred petimi meseci vjet. Dne 13. t. m. stal je pred sodnijo, ki je bila sestavljena iz častnikov in mod 6. polka. Sodniki so bili zbrani na dvorišči vojašnice. Arnavtović, ki je bil dolgo strah in trepet južne

primeri z ogromnostjo predmeta, premalo izdaten. Le s združenimi močmi je tu mogoče delovati.

To zanemarjenje domače zgodovine je velika sramota za ves slovenski narod. Ne jeden prst se ne gane za prospeh naše tako malo poznane zgodovine, da si tudi so nakupičene v raznih arhivih še velike sklade arhivalnega gradiva. Ta mlačnost je tim manj odpustljiva, ker se baš v sedanjih časih deva pri vsih izobraženih narodih tolik povdarek na zgodovinsko vedo. Baš sedaj razpuščajoče se historično društvo kliče nam glasno, naj se ukrene kaj v tem oziru. Le dobre volje je treba, in stvar imela bo gotovo dober napredek, ker nikakor ne mislim, da bi manjkalo med slovensko inteligenco za zbiranje zgodovinskega gradiva sposobnih močij in uže z zbiranjem in znanjem storilo bi se mnogo. Saj tudi pri historičnem društvu niso sodelovali zgolj strokovnjaki z diplomami v žepu.

Morebiti bodo dale te vrstice povod, da se zine še kaka beseda o tej zadevi, ako ne, počakajmo boljših časov.

J. Vrhovec.

Bosne, je prave roparske postave, velik, širokopleč, in temnega, odurnega pogleda. Tajil je vse svoje hudobije, a to mu je malo pomagalo. Jednoglasi so ga obsodili na smrt. Jedno uro po sodbi so lopova uže peljali na morišče. Na tisoče ljudstva ga je spremljevalo. Ko so dospeli do usodepolnega kraja, je ropar po zakonih Mohamedove vere umil si roke in obraz ter molil kratko molitvico, obrnen proti izhodu. Potem je dejal: „Sad sam gotov!“ pokril oči s črno ruto ter pokleknil na tla. Kratak pok vojaških pušk — in strahoviti ropar je nehal biti strah in šiba bosenskih prebivalcev.

— (Neprijetno iznenadenje.) V Turinu je odprta sedaj narodna razstava. Preteklega tedna je dobilo 30 do 40 razstavljalcev povabilo k kraljevemu obedu. O določeni uri se je premikala dolga vrsta izvoščakov proti kraljevi palači; v njih so sedeli v največji „gala“ povabljeni gostje. Ponosno so izstopili iz vozov in korakali proti stopnicam grada — a kdo popiše njihovo jezo, ko so jim tam stražniki povedali, da nihče ni povabljen! Nek šaljivec je razposlal vabila na svoj račun in sedaj jim ni ostalo družega, kot s srdom v srci in praznoto v želodcih stopiti zopet v voz in se vrniti v domače, prozaične kroge.

— (Neljub obisk štokljke.) V neki hiši v Frankobrodu so pričakovali obisk štokljke. V istini je prišla te dni, a ne s poslom, kakoršnega si slika otroška domišljija, temveč prišla je prava štokljka v sobo, vabila veliko ogledala, prevrnila par stvari po izbi in konečno zopet hotela oditi s — „chignonom“ domače gospe. Komaj so ga ji izpulili iz kljuna; na to pa je sfrčala jezna skozi odprto okno, češ, pa imejte tisto kôpo las, če se vam tako okusna zdi!

— (Krvno maščevanje) obstoji kot po polnem običajno, postavno nekažljivo med sorodništvom v večih krajih dežele Kentucky v zveznih državah Severne Amerike. Navaja se več tacih vzgledov iz najnovejšega časa, ki so se dogajali v naselbinah Boyle in Lincoln omenjene dežele med sorodnimi rodbinami Rowsey, Shearen, Lamar in Smith. Krvna maščevanja zaradi raznih umorov in družih zločinov, v kojih so se storilci sami ovadili sodnijam, ostala so do sedaj po polnem nekažnovana na podlagi še obstoječega postavnega krvnega maščevanja.

— (Koliko piva se popije po svetu.) Najbolj diši pivo Bavarcem, kjer ga vsakdo popije po 240 litrov na leto, na Virtemberškem po 154, v Belgiji po 145, v Veliki Britaniji po 118, na Badenskem po 63, na Saksonschem po 60, v Alzasiji po 48, v Prusiji po 39, na Nizozemskem po 37, v Avstriji po 34, v Severni Ameriki po 29, na Francoskem po 19, v Norvegiji po 14, v Švediji po 12, v Rusiji po 2 litra. V Monakovem samem ga popije vsakdo celó po 445 litrov.

— (Kokosov oreh jako redilen.) Mornarstvo neke barke s kokosovimi orehi, ki je bila med Fidschi-otočjem in Sidney v avstralskem morji, je bilo prisiljeno živiti se s kokosovimi orehi. Poskus se je izvrstno obnesel. Ravno tako sta se dva ponesrečena mornarja, bivajoča skoz sedem let na samotnem otoku Quair, živila le ob kokosovih orehih in prilično ob nekaterih ribah ter jima pri vsem tem zdravje ni nikakor pešalo.

Domače stvari.

— (Poljedelsko ministerstvo) je na podlagi finančnega zakona za l. 1884 dalo v porabo c. kr. kmetijski družbi za Kranjsko sledeče svote: Za nakup plemenskih bikov 2000 gld.; za povzdigo ovčarstva 300 gld.; za podporo čebelarstva 150 gld. Vrh tega je ministerstvo obljubilo 400 gld. daril za sadne sušilnice in nekoliko subvencije za okrajno razstavo, ki se ima vršiti v Krškem.

— (Mestna dela.) V Krojaških ulicah se dela nov tlak, ker je stari bil uže zeló pokvarjen.

— (Meščanska vojašnica) ima svoj občni zbor dne 25. maja dopoldne ob 11. uri v veliki mestni dvorani. Vrsta razgovorov: 1.) Letno poročilo in sklep računa za l. 1883; 2.) poročilo pregledovalnega odbora; 3.) volitev novega odbora za pregledovanje računa za l. 1884; 4.) volitev štirih družnikov vodstva namesto letos vsled do služenja izstopivših; 5.) posamezni nasveti.

— (Godba na kolodvorskem vrtu.) Kakor nam restavratér južnega kolodvora, gosp. R.

König, poroča, bo v soboto zvečer pri ugodnem vremenu na njegovem vrtu prvi letošnji promenadni koncert cele godbe domačega pešpolka baron Kuhn; svirala bo pak tudi v sezoni vsak teden jedenkrat.

— (Tatvine.) Kanarčki so menda sedaj priljubljeni predmet hišnih tatov. Danes dopoldne bil je ukraden v Gospodskih ulicah pri belem dnevi na mostovžu tak rumenkast pevec. Kokoši v kurniku pod kletko, ki bi bile vendar dobra pečenka, niso tatu zanimale, možno zaradi neprilichnosti, kako odnesti ukradeno blago, ali pa vsled tega, ker neznanemu tatu posebno ugajajo kanarčki. — V žganjariji M. Schwarzja ukradla je vlačugarica Marija Kalinšek večerj, izpivša za tri krajcarje „jeruša“, utož od medenine. Policija je razvajeno tatovo takoj zasačila.

— (Gorelo) je včeraj ob 6. uri popoldne na Poljanski cesti št. 25 v hiši g. Dolenca. Ogenj je nastal v dimniku vsled prejake kurjave in goreti je začelo v kuhinji za sušenje mesa. Gospodar ima jako veliko škodo, ker so se po ognju vse prekajene gnjati in klobase razcvrle in poskodovale. Ogenj se je naznanil požarni brambi po telefonu, a ko je dospela na mesto, so uže ogenj pogasili domači.

— (Umor.) Dobrinč Lazo, kmet iz Galdova, je dne 10. t. m. z nekim Bartolom pil v tamošnji krčmi in potem z njim skupaj šel proti Savi. Komaj sta dospela tja, začujejo stražniki klicanje na pomoč. Leteli so na breg in našli v čolnu ranjenega Bartola, ki je imel še toliko moči, da je rekel: „Doma sem iz Ljubljane“ — potem pa je umrl. Stražniki so prijeli Dobrinča, ki je trdil, da ga je Bartolo vsled nastalega prepira udaril prvi z loncem po glavi; Dobrinč ga je na to z veslom nekolikokrat vsekalo po glavi. Udarci pa so bili smrtni.

— (Požarna kronika.) V kovačnici Martina Pavlina na Sv. Lovrenca Gori v krškem okraju je nastal 16. t. m. po noči ob 11¹/₂ uri ogenj, ki je uničil streho kovačnice. Škoda znaša 10 gld.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 21. maja. „Wiener Ztg.“ objavlja zakon o žganjarskem davku in razglas o izdaji novih petdesetakov od 1. febr. 1884 dalje. — Princ Leopold Sachsen-koburški je sinoči umrl.

Budimpešta, 21. maja. Uradni listi objavljajo cesarsko ročno pismo, ki sklicuje državni zbor 25. novembra, in ministersko naredbo, ki ukazuje splošne volitve od 13. do vstetega 22. junija. Ob enem objavlja tudi potrjeni obrtnijski zakon.

Niš, 19. maja. Kraljevi par in prestolonaslednik so danes dospeli sem. Prebivalstvo jih je presrečno pozdravljalo. Vožnja iz Belega Grada do Niša je bila podobna slovesnemu sprevodu. Na vseh železniških postajah so veličanstva sijajno sprejeli.

Pariz, 20. maja. Zbornica je pohvalno odobrila Ferryjevo izjavo, ki naglašala koristi tien-tsinške konvencije. Vlada zahteva 38¹/₂ milijona kredita za Tonking, 5 milijonov pa za Madagaskar. Koncem zasedanja je zbornica jednoglasno pooblastila predsednika, da naj izrazi vojski v Tonkingu simpatije cele zbornice. — Vlada bode zahtevala povečanja carine za uvažanje žita in živine.

London, 20. maja. V spodnji zbornici je Gladstone izjavil, da se vlada nepremakljivo drži temelja, ki ga je proglasila za konferenco. Francoska je terjala pojasnil glede stališča Angleške v Egiptu. Obe vladi bodeti po dovršenem dogovoru vprašali ostale velevlasti za svet. Chamberlain predlaga drugo čitanje in stavlja popravek k zakonu o pomorski kupčiji, ki daje lastnikom ladij velike koncesije. Glavni namen zakona je, da zabrani zavarovanja, ki presegajo vrednost. Mac Iver predlaga, da se zakon zavrne. Debate so končno postavili na poznejši čas.

Suakim, 19. maja. Ustaši so se približali mestu v pretekli noči do 50 metrov in streljali nanj dve uri. Krogle so poskodovale hiše. Vojaki niso streljali na ustaše; položaj je kritičen.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 21. maja.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	gld. 80.50
„ „ „ „ srebro	81.25
Zlata renta	101.85
5% avstr. renta	95.85
Delnice narodne banke	855. —
Kreditne delnice	314.75
London 10 lir sterling	122.05
20 frankovec	9.68
Cekini c. kr.	5.73
100 drž. mark	59.70

Uradni glasnik

z dne 21. maja.

Naprava novih zemljiških knjig: Pri c. kr. okr. sodnijski v Mokronogu za katastralni občini Zagrad in Telče; poizvedbe dne 9. junija.

Razpisane službe: Službi okrajnih ranocelnikov za Stari trg in Vinice; prošnji do 15. junija okr. glavarstvu v Črnomlju. — Služba davkarskega nadzornika IX. razreda pri c. kr. finančnem vodstvu za Kranjsko. Molbenice tekom štirih tednov finančnemu vodstvu.

Tujci.

Dne 19. maja.

Pri Maliči: Mallinger, ekonom, iz Krengelbacha. — Taussig, trgovec, iz Monakova. — Gruber, fabrikant; Maichin, Weber, Just in Stern, trg. potovalci, z Dunaja. — Schuldes, potovalec, iz Brna. — Vitez pl. Schneid, graščak s obitelji, iz Gorice. — Nenad z Gorenjske.

Pri Slonu: Plachetka, c. kr. ministerijalni uradnik, s obitelji, z Dunaja. — Kovarek, potovalec, iz Plaznja. — Primel, posestnica, iz Novigrada.

Pri Virantu: Sattler, mesar, in Kristandl, kuharica, iz Gradca.

Umrli so:

Dne 19. maja. Anatolija Koutny, c. kr. voj. kolarja hči, 3 mes., Hilserjeve ulice št. 5, črevesni katár. Dne 21. maja. Marija Perovšek, delavska hči, 10 l., Opékarska cesta št. 25, jetika.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo. krina v mm
20. maja	7. zjutraj	738.12	+15.6	zpd. sl.	js.	0.00
	2. pop.	737.22	+24.8	szpd. sl.	»	»
	9. zvečer	738.42	+17.8	»	»	»

Zaloga zemljevidov

c. kr. generalnega štaba.

Mera 1:75000.

Listi so po 50 kr., zloženi za žep, prilepjeni na platno po 80 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova
knjigarna v Ljubljani.

Pri

Ivanu Riharju,
gostilničarju
v Gorenjem Logatci,
je na prodaj

12 centov

prav izvrstnega

prekajenega

špeha

v bôhah.

V

Ig. pl. Kleinmayr-jevi in Fed. Bambergovi
knjigarni se vedno dobivajo:

Josipa Jurčiča

Zbrani spisi.

I. zvezek: **Deseti brat.** — Cena 1 gld., eleg. vezan 1 gold. 50 kr.

II. **Pripovedni spisi.** — Cena 70 kr., eleg. vezan 1 gold. 20 kr.

Po pošti velja vsak zvezek 10 kr. več.

Na prsih in pljučah bolehnim!

Gospodu **Jul. pl. Trnkoczy-ju**, lekarju v Ljubljani na Mestnem trgu.

Zamán vporabljal sem pri kašlju in pljučnih bolečinah razna sredstva, dokler nisem poskusil Vašega **soka iz kranjskih planinskih zelišč** à 56 kr., in z veseljem sem opazil zboljševanje. Blagovolite mi poslati še 3 steklenice.

Spoštovanjem Vaš udani
Josip Malešič v Sisku.

!!Priznanje!!

Proti bolečinam v glavi in želodcu!

Gospodu lekarnarju **Trnkoczy-ju** v Ljubljani, Mestni trg št. 4.

Z veseljem Vam naznanjam, da so mi Vaše **kri čistilne kroglice**, škatljica po 21 kr., **izredno dobro služile**. Vročina, katero sem čutila po vsem telesu, potem **hudi glavobol** in sem ter tje napadajoča me **mrzlica**, sami nasledki **zapretja in želodčnega katarja**, ponehali so, hvala Bogu, po polnem, ko sem uživala Vaše **kri čistilne kroglice**, tako da ljudje že pravijo, da sem veliko bolj zdrava videti.

Zahvaljevala se Vam v novič prav iskreno, Vas prosim, da mi pošljete za 1 gld. 5 kr. še en zavitek teh takó izvrstno delujočih **kri čistilnih kroglic**.

Pozdravlja Vas, sem najudanejša
Lucija Štibar.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva **oživljajoče, zapreči pokončanje zob** in odpravi **slab duh** iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Salicilni zobni prašek,

splošno priljubljen, vpliva **zelo oživljajoče** in napravi zobe **blesteče bele**, à 30 kr.

Najnovejšo spričalo.

Vaše blagorodje!

Mnogo let vporabljam Vašo **salicilno ustno vodo** in **salicilni zobni prašek** z izvrstnim vspehom in priporočati ja moram vsakemu najtopleje. Pošljite zopet od vsakega 3 steklenice. Spoštovanjem

(7) 12—12 **Anton Slama**, župnik.

Vsa navedena sredstva ima **vedno frišna** v zalogi in jih razpošilja proti poštnemu povzetju

lekarna pri „Samorogu“

Jul. pl. Trnkoczy-ja

na Mestnem trgu v Ljubljani.

Restavracija na novem strelišči pod Rožnikom.

Zahvaljevala se čestitim gostom za dosedanja prijazni obisk, usojam se naznaniti, da je odslej otvorjen na novo opravljeni vrt na strelišči, od koder je krasen razgled na ljubljansko mesto in okolico in da se dobé odslej tudi celi dan

mrzla in gorka jedila, posebno izvrstne pohane piške, dobra kava, Auerjevo marcno pivo, prava bizeljska in ljuto-merska vina, pa izvrstni teran.

Postrežba je točna in bode gotovo povoljna sl. gostom, katere vabim k mnogobrojnemu obisku svoje restavracije.

M. Gerčar.